

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

Præfatio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

HIERONIMI DANDINI

Cæsenatis, è Societate Iesu.

IN ARISTOTELIS DE ANIMA LIBROS.

COMMENTARII TOMVS III.

Qui tertij libri interpretationem continet.

PRÆFATIO.

Tertij li-
bri prin-
cipio.

VM ab eo loco, in quo Philo-
sophus phantasiæ tractationem
aggreditur, Magnus Albertus
& Agidius tertij libri princi-
pium fecerunt; perperam interio-
riorem sensuum considerationem
ita partiti sunt, ut de communi
quidem sensu in secundo
libro, de phantasia verò in tertio
ageretur. Aut enim utraq. secundo
libro cõprehendenda est, quæ
admodum iudicavit Averroes, qui
totam hanc peruestigationem sensuum
sentientisque animæ propriam
esse cum intelligeret, eo primùm
loco tertium distinxit librum, ubi
de intelligente parte differitur.
Aut certè utraq. cum tertio atque
intelligentis animæ contemplatione
coniungenda. Quod mihi quidem
certè latius esse videtur. Tum quod
Græcos omnes interpretes ita
partitos fuisse animaduertam.
Tum quod magna omnino est
interiorum horum sensuum cum
intellectu cognatio: ut quamdiu
hic degit in corpore, nil planè
sine illis operetur: quin illis utatur
perpetuo; siue in solatium
cognitione versetur: siue actionem
quoque respiciat. Quocirca nec de
illius natura & operatione quatenus
corporis actus est (quomodo
consideratur hoc loco) dici poterat,
nisi de phantasia simul & interiori
sensu diceretur. Complures præterea
erant, qui sensum ab intellectu,
phantasiam à mente, non satis
distinguerent. Siquidem opinio,
inquit Philoponus, quæ intelligentis
animæ est, magnam habet cum
communi sensu & phantasia
societatem & communionem: nec
nisi ex mutua comparatione
facile erat distinguere; neque
prudens fuisset Philosophi de illis
agere, aut equam distinctas
facultates esse demonstrasset.

Superior igitur sententis animæ
explicatio nequaquam est omni ex
parte perfecta. Sed ea dumtaxat
continet, quæ ad exteriores illos
sensus pertinent, qui conspicui
omnibus & manifesti sese offerunt.
Cæterum duo desiderantur. Alterum
de in-

terioribus sensibus, Alterum de
motrice facultate. Vtrumque cum
intelligente parte coniungatur.
Hoc, quod homini quoque cum
bestijs commune sit: & ideo
postremo tractandum loco, quod
tunc sentientem, tum intelligentem
appetuum consideratur. Illud, ut
à sensu intellectus separetur,
similiter cum eo facilis explicetur.
Tum vero Simplicitas, ut quantumcumq.
rationis vestigium in sensum
veniat, ex hac copulata
consideratione intelligatur.
Quippe inter ea, quæ proxima
sunt, aliquæ solent esse
communio: atque infimi
supremum in infimo
cognatum ferè reperias.

Et quidem Philoponus totius
libri scopum esse institutum
solam intelligentem animam,
cum quoad substantiam, cum
quoad facultates, esse voluit.
Item sensum: sed de hoc
propterea solum dicit, ut
intelligentes facultates à
sentientibus distinguantur.
In cuius viri oratione magnopere
illud obiter obseruari volo,
quod intelligentis animæ
substantiam quæri affirmavit.
Ex quo duo sunt consequentia.
Alterum, huius quoque animæ
substantiam ad naturalis
Philosophi cognitionem
pertinere: Alterum, eam
esse hominis formantem
formam veramque humanæ
naturæ partem. Quemadmodum enim
separatarum mentium, quæ
coelestibus affluunt orbibus,
substantiam Physicus non
considerat, sed operationem
solam & motum: quod hæc
operatio naturalis sit, non
substantia. Ita si anima
noltra corpori huic, quod
gerimus, dumtaxat
afflueret, substantiam
penitus abstracta esse;
operationem solam & facultatem,
non substantiam, naturam
contemplator Philosophus
considerare posset. Existimo
autem primariam quidem &
præcipuam Aristotelis
intentionem fuisse de
intelligente eligentē animam
dicere. Quod & ea præstantior
est & diuiniore; & vegetante
actione ferè explicatis
peruestiganda supererat,
cum nihil hæcenus de ea
traditum fuerit. De
interioribus autem
sensibus, partim per se,
partim propter intellectum
egit. Per se quidem,
quoniam intellectus
sentientis animæ
consideratio non
dumtaxat erat
perfecta, hæc-

